

OPONENTSKÝ POSUDEK

Petra Kohoutková: *Sajat' - Nova. Zlatý věk arménské trubadúrské lyriky*.
Rigorózní práce. Ústav etnologie FF UK, Praha 2006,
ss. 198, anglické resumé.

Rozsáhlá rigorózní práce Petry Kohoutkové může být chápána jako úctyhodně analytická monografie o Sajat'-Novovi. Pro nespécialistu, pro vnější oko je Sajat'-Nova součástí arménské literatury osmnáctého století, klíčovou literární osobností této doby; vrcholně zajímavá je však ta skutečnost, že Sajat'-Nova je zjevem nejen literatury arménské, nýbrž i literatury gruzínské a turecké, resp. ázerbajdžánské (je zřejmě raritou psát původní verše ve třech navzájem geneticky nespjatých jazycích); v tomto smyslu se dá snad dodat, že náš autor jeví se být eminentním exponentem kulturního pluralismu, dokladem vzájemného působení tří základních či výrazných zakavkazských národů. Podle devítisvazkového díla *Istorija vsemirnoj literatury* (Moskva: Nauka, svazek 5: 495 – 499) je Sajat'-Nova přelomovou osobností ve smyslu vztahu středověké a novověké arménské literatury. Tentýž text připisuje Sajat'-Novovi velkou roli v dopracování poetiky arménské verše: asonance, aliterace, repetitivní i vnitřní rýmy; jak to vyjádřil proslulý ruský básník Valerij Brjusov, zaslouživší se o mezinárodní propagaci díla Sajat'-Novy, je Sajat'-Nova jedním z vel mistrů „zvukopisu“, jimiž se může pochlubit světové písemnictví. -- Potud tedy „základní“ pohled vnějšího oka, pohled, jež nekonečně - svými rozbory, svými paralelami, svým viděním jak literárních, tak i dějinných intrakavkazských *souvislostí* - zastihuje přítomná práce slečny Petry Kohoutkové. Řekl bych, není to úplně zjevné, že autorka rozdělila svou monografii do tří, v různé míře, ústrojných celků. První z nich lze charakterizovat - podle kapitol jako život, dílo a jazyk, což by jistě samo o sobě stačilo k naplnění samostatné práce; nedosti na tom, a tak - můžeme pokračovat - ke druhému celku, jež sestává ze dvou složek či kapitol: „Historie a atmosféra starého Tiflisu“, v níž jde méně o milieu, více snad o různé historické peripetie; možná že by bylo vhodné chápat tuto složku jako dílko vysloveně komplementární k celku předchozímu; do značné míry to platí i o druhé části či kapitole, ostatně dosti rozsáhlé, jež je návratem k autorčině filologické bázi; nejde-li o komparace v pravém slova smyslu, jde v každém případě o nápadité a detailní paralely nejen mezi Západem a Východem, nýbrž i o hledání a identifikace literární topiky: snad není od místa připomenout v této souvislosti někdejší *Toposforschung* Ernsta R. Curtiuse i jeho následovníků, možná není rovněž od místa zmínit dávnou Petráčkovu studii v SASu, 1977 (v zásadě arabistická perspektiva) o kořenech a souvislostech trobadorství. Spěchám však dodat, Petry Kohoutkové. Vnucuje se otázka, do jaké míry je tato kapitola, tj. „Gusani a ašughové“ autonomní celistvostí (po malých úpravách by se dala otisknout jako samostatná studie). Připomenu ještě, že závěr této kapitoly splývá s jedním ze základních konkluzí, jak je přináší oddíl sedmý: „Na rozdíl od veršů jihofrancouzských středověkých pěvců však písně kavkazských trubadúrů nejsou chápány jako uzavřená minulost - soudě podle poezie ohlasové a nesčetných obrátů převzatých z písní lidových a ašughských, které zaznívají v populární tvorbě, jde o ryzí současnost ...“ (s. 118). Nad tento závěr by bylo možno

✶ že takové náměty jsou pruhou kapkou v moři
impresivně rozsáhlé a všestranné bibliografie

položít otázku, jistě poněkud spekulativní, jak tento „panchronismus“ vysvětlit; snad by šlo o jistě těkavé vztahy folklórní a umělé lyriky a rovněž o vztahy tradice a modernity v arménské literatuře. -- Třetí celek, jež jsem označil, je komponován „Přílohami“ s tématy v zásadě filologickými; nikoli však výlučně, jak dokládá historická poznámka ke Kilikii. O to však nejde: to podstatné spatřuji ve schopnosti autorčině *rozvíjet* či *zavíjet* vytknutý objekt, tedy Sajat'-Novu, resp. jeho dílo do *souvislostí*, jež jsou pro čtenáře prostě omračující. Slovem, slečna Petra Kohoutková – definitivně - jeví se ve svém rozsáhlém díle o Sajat'-Novovi jako téměř nepřekonatelná mistryně souvislostí. Práci pokládám za vynikající a jednoznačně ji doporučuji k obhajobě.

Doc. Dr. František Vrhel
Ústav etnologie FF UK

Praha, 22. března 2006.